

Tulla Ky
Matti Tulla
www.tulla.fi

JÄTTEIDEN LOGISTINEN
KERÄYS HAJA-ASUTUS-
ALUEILLA
KOKOEKO 02.02.2005 Kuopio

Taustatietoja yrityksestä/yrittäjästä

Jätekuljetus Tulla (Tulla Ky) on jätehuoltoa ja muuta kuljetustoimintaa harjoittava yritys, joka työllistää 6 – 8 henkilöä riippuen vuodenajan vaihteluista. Jätehuoltoa yritys on nykyisten omistajien (Pekka ja Matti Tulla) sekä aiempien omistajien toimesta harjoittanut Kangasniemellä kaikkiaan yli kolmekymmentä vuotta. Tulla Ky on siis tyypillinen pieni pääasiassa yhden kunnan alueella toimiva täyden palvelun jätehuoltoyritys.

Suomen kaunein kunta Kangasniemi sijaitsee Etelä-Savossa Itä-Suomen läänin ja Länsi-Suomen läänin rajalla Jyväskylän ja Mikkelin puolivälissä. Kunnassa on vakituksia asukkaita noin 6.400. Kesämökkejä on noin 3.600 kappaletta, joten kesällä väkimäärä jopa kolminkertaistuu, joka aiheuttaa jätehuollollekin oman lisävärinsä. (www.kangasniemi.fi)

Kaatopaikka meillä on toistaiseksi oma. Ympäristölupa voimassa yhtä pitkään kuin Jyväskylässä ja Mikkelissäkin eli 10/2007.

Haja-asutusalueen vallitseva jätehuoltosysteemi

Jo ennen jätelain (1994) voimaantuloa meillä oli haja-asutusalueilla monella kylällä jäteasiakkaita: yksittäisiä kiinteistöjä, tiekuntia, kylätoimikuntia ja erilaisia kimppasysteemejä. Luonnollisesti myös kunnan kyläkoulut. Yhteistyössä kunnan kanssa sorvasimme mallin, jossa säästettiin jo olemassa olevat hyväksi havaitut menetelmät sekä luotiin uutta elikkä aluekeräyspisteverkosto. Lopputuloksena oli nykyinen 43 aluekeräyspistettä (AKP) käsittävä verkosto, joka toimii kunnan järjestämänä jätehuoltona sekä rinnalla kiinteistöjen suora liittyminen sopimusperusteiseen jätehuoltoon joko kiinteistöittäin tai erilaisten kimppojen kautta. Taajaman jätehuolto on kokonaan sopimusperusteinen. Taajamassa on 14 hyötyjätöpistettä, joissa kerätään omakotialueiden hyötyjätteitä.

Haja-asutusalueen kiinteistöjä koskenut pakko olla mukana järjestetyssä jätehuollossa aiheutti 1995 koko maassa kymmeniä tuhansia valituksia. Meillä valitusten määrä oli muistaakseni kymmenissä eikä sadoissa, kuten yleensä vastaavissa kunnissa. Käsittääkseni vähäinen valitusten määrä johtui siitä, että sinänsä pakollisessa asiassa oli kuitenkin eri vaihtoehtoja toteuttamisessa.

Tällä hetkellä aluekeräyspisteistä kerätään sekajätettä, keräyspaperia, patterit + joistakin metalli ja akut. Ylimääräistä aluekeräyspisteisiin kuulumatonta (lähinnä ongelmajätettä) tulee jonkin verran varsinkin kesällä. Akut, jäteöljypöntöt, renkaat ja SER ovat yleisimpiä. Sikäli harmi, että suurin osa niistä olisi kaatopaikallakin maksuttomasti vastaanotettavia. Nämä ylimääräiset kerätään joko Tulla Ky:n taikka Työttömien toimintajärjestön ylläpitämän Kierrätyskeskuksen toimesta.

E.m. lisäksi haja-alueilla kiertää kierrätyskontti, joka sijaitsee 18 eri kohteessa viikon paikassaan kahdesti vuodessa. Kontilla kerätään keräyspaperia, keräyspahvia, akut, patterit, lasi ja pienmetallia. Kontin kierrätyksen ja huollon hoitaa Tulla Ky.

Jäteöljyjen ja ongelmajätteiden keräyskierros järjestetään kerran vuodessa tempausluontoisena.

Maksupolitiikka

Aluekeräyspisteiden jätehuollon, kierrätyskontin, ongelmajätteiden sekä ylimääräisten AKP:den ”siivouksen” kustannukset kunta kattaa täysimääräisesti haja-alueen kiinteistöiltä perittävillä maksuilla, jotka ovat vuodelle 2005: vakituinen kiinteistö noin 80 euroa (sis alv) ja vapaa-ajan kiinteistö noin 40 euroa. Yksin vakituisesti asuva voi pyytää tätä alemmaa maksua myös. Mitään erillisiä ekomaksuja ei peritä. Maksuja voi pitää kohtuullisina.

Tulla Ky:n taksat haja-alueella ovat samat kuin taajamassa, mikäli kiinteistö sijaitsee enintään kilometrin etäisyydellä reitistä. Käytännössä lisämaksua maksaa kymmenkunta kiinteistöä. Yleisintä astiakokoja 240 l käyttäen jätehuoltomääräysten mukaisesti tyhjennettynä vuosikustannus omakotitalolle olisi 87,10 euroa (edellyttää biojätteen kompostointia). Halvimmillaan vapaa-ajan kiinteistö voi päästä esim. 80 l astialla 14,10 eurolla kolmen kuukauden velvoitteestaan.

Kaatopaikan tilinpäätös on hyvä.

Kaatopaikka jatkoissa

Valtakunnassa on jo käynnissä kova kilpailu jätevirroista. Niitä ja niiden mukana kulkevaa rahapussia hamuavat kaikki kynnelle kykenevät. Sekajätteen määrän vähentyessä kaatopaikkoja kiinnostaa kaikki mahdollinen niille liikenevä sekajäte (kuten muutkin jakeet, joista saa rahaa). Kunnastamme viedään nyt ainoastaan biojäte Jyväskylään Mustankorkea Oy:n kompostointilaitokseen. Muut jakeet: energiajake, keräyspaperi, -pahvi, pienmetalli, SER, renkaat, lajiteltu puu, risut jne. käsitellään paikkakunnalla ja hyödynnetään täällä tai kuljetetaan muualle hyödynnettäväksi. Sekajätteen loppusijoituskaatopaikka jatkossa joko valitaan lähiseudulla olevista taikka investoidaan omaan, jossa aluetta vielä olisi. Muu infra kaatopaikalla jo on, vain pohjatiivistettyä kenttää puuttuu. Tässä valtakunnassa on suljettu mutu-periaatteella suuri joukko kaatopaikkoja, jotka olisi ollut järkevämpää saattaa direktiivn mukaiseen kuntoon. Laskukone kuitenkin näyttää, että investointi olisi kannattava. Myös ekotaseen kannalta olisi järkevä, että rahtaaminen pitempään matkaan olisi mahdollisimman vähäistä.

Haja-alueen kierrätyksen lisäys

Tällä hetkellä kierrätysprosenttimme on noin 60 %, joka kestää vertailun valtakunnassa sekä muiden sopimusperusteisten että kunnan järjestämässä systeemissä olevien kanssa. Tuohon ei kuitenkaan voi olla tyytyväinen, koska esim. haja-alueen jätteessä on vielä paljon polttokelpoista energiaa. Koska meillä mökkipitäjänä aluekeräyspisteistä kerättävän sekajätteen osuus kaatopaikalle loppusijoitukseen menevästä jätteestä on varsin suuri varsinkin kesäaikana, on sen jakeen pöllyyttäminen tarpeen. Siksi aloitamme tänä keväänä (tietääkseni ensimmäisenä Suomessa) rajoitetun kokeilun energiajakeen keräyksestä haja-asutusalueen aluekeräyspisteistä. Mikäli kokemus on tyydyttävä, laajennamme energiajakeen erilliskeräyksen koskemaan koko kuntaa. Ennakkokäsitykseni on, että tavara on laadultaan hieman heikompa kuin esim. taloyhtiöistä saatava vastaava jake, mutta uskoisin siitä kuitenkin tulevan käyttökelpoista polttoainetta. Onnistuimme tekemään Mikkelin kaatosateessa pidettyjen maatalousnäyttelyjen yleisökeräyksen energiajakeestakin polttoainetta, miksipä ei siis aluekeräyspisteistä kerättävästä.

Jakeiden erilliskeräys

Ajoreittien suunnittelu ja teko onnistuu parhaiten lähellä asiakkaita olevissa pienissä yrityksissä. Tunnen käytännössä ihmiset ja kiinteistöt, tiedän missä jätettä syntyy ja milloin. Kuten Aatukin sanoi: ”suomalaisia joukkoja johdetaan edestä, ei takaa”. Myös kuljettajat antavat vinkkejä, jos reitti tarvitsee muokkausta. Jätteiden syntypaikkalajittelu on

mielestäni ehdottoman järkevää. Eriväristen pussien kanssa pelleilystä on jo riittävästi kokemuksia. Sitä paitsi kyseiset lajittelulaitokset maksavat maltaita. Koska jätehuolto on ainakin tähän päivään asti ollut alati muuttuvaa eikä pysyvää ole kuin muutos, ei kannata betonoida rahojaan kovin jäykkiin systeemeihin. Enemmänkin kannattaa pitää notkeus ohjenuorana. Erilliskeräyksen kustannusta ja uusiutumattoman öljyn kulutusta kurissa pitämään on keksitty monenlaisia autojen päällirakennetekniikoita. Esimerkiksi monilokeroinen pakkariauto voidaan varustaa jopa neljän jakeen yhtäaikaisen erilliskeräyksen mahdollistavalla varustuksella. Kaksilokeroisia autoja rupeaa olemaan jo monella yrittäjällä. Keräämällä jakeet erillään eikä sotkemalla pusseja samoihin astioihin jakeet pysyvät puhtaampina ja käyttökelpoisempina ja hyötykäyttöprosentti näin ollen suurempana. Samalla säästyy kalliita laiteinvestointeja optisten yms. lajittelijoiden osalta. Lokeropakkareiden hinnat (vaikka kalliita ovatkin) ovat kuitenkin vain murto-osa kalliista laitoksista.

Tielaitoksen levähdysalueet

Tyhjennämme Tieliikelaitoksen piikkiin levähdysalueiden (11 kpl) syväkeräyssäiliöitä. Homma toimii hyvin, jätevuoriongelmiä ei ole. Askarruttava asia on, miten Tiehallinto aikoo osallistua kierrätyksen ja lajittelun järjestämiseen. Nythän alueilla törröttää kussakin yksi syväkeräyssäiliö, johon kaikki syntynyt jäte tungetaan sekaisin.

Yleensä koko haja-alue

Haja-asutusalueen jätteiden keräyksessä kuten kierrätyksen järjestämisessä yleensäkin on mielestäni avainsanat: asenne ja tahto. Ehkä vielä yhteistyöhalu ja -kyky. Ilman niitä ei hommasta tule mitään. Mielestäni me olemme onnistuneet. Palvelutaso on hyvä. Reklamaatiota esim. viime kesänä tuli pari puhelua. Lähtökohtana on, että kun meillä on AKP:t olemassa, niin niitä myös hoidetaan. Kesällä esim. jopa kuusi kertaa tiheämmin kuin talvella.

Jätelain uudistus ja pelisääntö-työryhmä

- palvelutaso laissa määrätty
- ei vapautusta järjestetystä jätteenkuljetuksesta
- asumisessa syntyvän jätteen määrittely
- yms.